Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactgegevens
nijmegen.nl/contact

Ons kenmerk
E25.001570

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 24 juni 2025
Onderwerp Beantwoording toezegging inhoudelijke toelichting hoogbegaafdheid in het plan gelijkwaardige kansen in het onderwijs

Geachte leden van de raad,

Inleiding
In het derde kwartaal van 2024 hebben we bij de evaluatie van het plan gelijkwaardige kansen in het onderwijs aandacht besteed aan de problematiek hoogbegaafdheid. Deze informatie was meer op proces gericht en nog onvoldoende op de inhoud. Met deze brief geven we de inhoudelijke terugkoppeling.
Afgelopen jaar hebben we vanuit verschillende perspectieven input ontvangen over kinderen met kenmerken van hoogbegaafdheid en waar knelpunten zitten. In Q2 en Q3 2024 hebben we met samenwerkingsverbanden, zorgaanbieders, buurtteam Jeugd en Gezin gesproken. Via een ervaringsdeskundige ouder die betrokken was bij het regioprogramma jeugd hebben we aanvullend perspectieven en aandachtspunten van ouders opgehaald. Hieronder geven we weer welke knelpunten we gezamenlijk zien. We geven ook aan hoe hier door zowel het onderwijs als door zorgaanbieders aan wordt gewerkt op dit moment.

Wat zijn de knelpunten voor leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid?
De buurtteams Jeugd en Gezin krijgen een aantal keren per jaar ondersteuningsvragen van ouders voor hun hoogbegaafde kinderen. De vraag van ouders wordt breed besproken in de buurtteams, waarbij ook gekeken wordt naar wat ouders/omgeving kunnen, wat het buurtteam kan betekenen en wat eventueel aanvullend nodig is. In praktijk ontstaat er soms een dilemma. Ouders zijn op zoek naar een oplossing als bijvoorbeeld een ‘hoogbegaafdheidstherapeut’. Hoogbegaafdheid is geen stoornis en kun je niet als zodanig behandelen. Wel kunnen er andersoortige (secundaire) klachten uit voortkomen, waarvan de vraag is welke ondersteuning dan ingezet kan worden en duurzaam nut heeft. De aanname is tot nu toe dat reguliere aanbieders ook passende begeleiding moeten kunnen bieden.
Ouders zijn op zoek zijn naar professionals met goede kennis van de context hoogbegaafdheid. Zij geven aan dat als je de context rondom hoogbegaafdheid niet kent, dit lastig is en willen dan liever geen ‘normale’ begeleider. We zien ook dat reguliere/gecontracteerde zorgaanbieders geen ‘reclame’ voor hoogbegaafdheid, waardoor ze mogelijk als minder passend door ouders worden ervaren/ingeschat.

In een gesprek met drie gecontracteerde aanbieders voor onderwijstoeleidende dagbesteding kwam naar voren dat ze het signaal zoals hierboven beschreven herkennen. Ouders zoeken naar de best passende oplossing voor hun kind en zoeken gericht naar expertise op het gebied van hoogbegaafdheid. Dat maakt dat ouders in praktijk (liever) niet kiezen voor de gecontracteerde aanbieders van begeleiding.
De zorgaanbieders geven ook aan dat hoogbegaafdheid om een andere benadering en aanpak vraagt voor deze kinderen. Zowel kinderen als ouders voelen zich vaak onbegrepen, wat kan leiden tot niet passende adviezen of verkeerde diagnoses. Het is belangrijk om de context van hoogbegaafdheid te kennen en hier expertise op in huis te hebben.

De samenwerkingsverbanden herkennen ook dat ouders op zoek zijn of gaan naar specifieke begeleiding voor hun kind. In het onderwijs zelf is ook aandacht voor hoogbegaafdheid. Voor het primair onderwijs geldt dat er al voltijdse voorzieningen zijn. Zij werken aan een nieuwe aanpak voor deze groep leerlingen, omdat zij ook constateren dat er nog niet overal een dekkend aanbod is. Samenwerkingsverband Stromenland heeft een beleidsplan geschreven dat in de periode 2024-2026 geïmplementeerd wordt in platform Nijmegen.
In het voorgezet onderwijs (vo) maken ze binnen de verschillende vo-scholen een aantal scholen passend voor deze leerlingen. Zo heeft het stedelijk gym een groepje leerlingen die extreem hoogbegaafd zijn (IQ >145) en heeft het Montessori De Werkplaats/MC Kwadraat. Er is een aanbod binnen de vo-scholen, waardoor het samenwerkingsverband strikter wordt in het doorverwijzen naar externe aanbieders of in het binnenhalen van externe partijen in de school.
Op basis van informatie van het samenwerkingsverband kunnen we stellen dat het aantal hoogbegaafde leerlingen al jaren stabiel is ten opzichte van het totaal aantal leerlingen. Ook lukt het een groot deel van de leerlingen om regulier onderwijs te volgen, al dan niet met extra ondersteuning of uitdaging. We zien echter ook een kleine groep leerlingen die thuiszitten vanwege hoogbegaafdheid. Wat opvalt is dat als er een verdiepende analyse wordt gemaakt, dat vaak niet (alleen) hoogbegaafdheid de reden van thuiszitten is, maar dat er vaak andere problemen (in het systeem) meespelen.
Tot slot nog enkele aanvullende knelpunten die ouders via de ervaringsdeskundige in hebben gebracht. Zij geven ook aan dat – wanneer ze bij de gemeente aankloppen – voorkeur hebben voor aanbieders met kennis over hoogbegaafdheid. Zij geven ook aan dat er een aantal aanbieders is, maar dat deze niet altijd de juiste toegevoegde waarde hebben. Bovendien heeft een aantal aanbieders een lange wachtlijst. Een goede verbinding tussen onderwijs, zorg en ouders ontbreekt soms, evenals het vertrouwen dat ouders als deskundigen meegenomen kunnen/moeten worden. En heb vooral oog voor kinderen en jongeren die niet voldoende hebben aan onderwijs voor hoogbegaafden, maar daarnaast ook iets anders nodig hebben.
Daarnaast geven ze aan dat partijen onvoldoende kennis hebben van de mogelijkheden van thuisonderwijs in Nederland. Onbekendheid en vooroordelen maken dat deze vorm van onderwijs vaak niet als oplossing wordt ingezet, maar wel voor meer rust had kunnen zorgen.

Waar staan we nu?
We werken als gemeenten en onderwijs samen aan de route naar inclusief onderwijs. We willen dat meer kinderen een passend aanbod krijgen in hun school thuisnabij. Dit zien we

terug in de ontwikkelingen van het onderwijs voor hoogbegaafden, maar er is ook aandacht voor bij de zorgaanbieders.

Naar aanleiding van de bijeenkomst in het afgelopen jaar hebben de drie gecontracteerde aanbieders van onderwijstoeleidende dagbesteding gezamenlijk afgestemd hoe zij hun expertise rondom hoogbegaafdheid kunnen versterken. In dat kader is contact gelegd met Wilskracht, een organisatie met gespecialiseerde kennis van hoogbegaafdheid die actief is in Limburg. Unik gaat deze expertise niet zelf in huis te halen, gezien hun focus op de LVB-doelgroep (licht verstandelijk beperkt). Prolis en Bureau voor Pedagogiek hebben enkele professionals door Wilskracht laten scholen, waarmee een eerste basis is gelegd voor meer deskundigheid op dit gebied.
De aanbieders benadrukken dat dit een goede eerste stap is, maar dat het essentieel is om de samenwerking met Wilskracht voort te zetten om de opgebouwde expertise te borgen en verder te verdiepen. Prolis momenteel werkt aan de opzet van een hoogbegaafdheidsgroep binnen de reguliere groep van het Trainingshuis. Dit biedt kansen voor meer maatwerk en gerichte begeleiding van deze specifieke doelgroep.
Ook de samenwerking met de Buurtteams Jeugd en Gezin is versterkt. Via deze teams wordt actief de verbinding gezocht met het onderwijs. De aanbieders zien dat het schoolsysteem soms belemmerend kan werken in de afschaling of teruggeleiding naar school, bijvoorbeeld door het beperkt aantal instroommomenten.

In het onderwijs worden ook stappen gezet om een beter passend aanbod voor deze leerlingen in de reguliere scholen, zo thuisnabij mogelijk vorm te geven. Zoals al aangegeven werkt samenwerkingsverband Stromenland aan de implementatie van hun beleidsplan. Veel scholen hebben al een aanbod van verdieping en verrijking voor leerlingen die meer uitdaging nodig hebben. In het beleidsplan is uitgewerkt hoe de basisondersteuning voor kinderen met kenmerken van hoogbegaafdheid vormgegeven wordt. Hierbij komen onderwerpen als signaleren, professionaliseren en bieden van ondersteuning ook uitgebreid aan de orde. Voor kinderen voor wie de basisondersteuning nog niet voldoende is, is extra intensieve ondersteuning beschikbaar. Er is een kernteam HB dat beschikbaar is voor scholen wanneer extra ondersteuning of advies nodig is. Ook is er aandacht voor de doorlopende lijn po-vo in het (onderwijs)aanbod.
Binnen het voortgezet onderwijs werken de scholen aan eigen beleidsplannen op dit onderwerp. Naast het bestaande aanbod gaat dit over o.a. tijdig signaleren en inzetten van interventies om problematiek klein te houden, inzetten van passende activiteiten of opstarten van peergroepen.
Deze ontwikkelingen passen in de landelijke norm voor basisondersteuning, waar scholen eind 2025 aan moeten voldoen, ook voor hoogbegaafde kinderen.
De norm richt zich op drie specifieke ondersteuningsgebieden:

1. Lees- en spellingsproblemen en dyslexie
2. Hoogbegaafdheid
3. Taak- en werkgedrag

Het ministerie van OCW is voornemens deze norm wettelijk vast te leggen, zodat scholen en ouders duidelijkheid hebben over de minimale ondersteuning die verwacht wordt. De verwachting is dat begin 2026 de norm officieel in wet- en regelgeving zal zijn opgenomen.

Het vervolg

We zien dat afgelopen jaar al stappen zijn gezet om het aanbod voor kinderen met hoogbegaafdheid uit te breiden en te verbeteren. Maar we hebben ook nog stappen te zetten:

- We onderzoeken of en op welke manier afstemming tussen onderwijs, buurtteam, zorgaanbieder en ouders beter kan wanneer het onderwijsaanbod niet toereikend is.
- We onderzoeken of het nodig is om (bestuurlijke) afspraken te maken wanneer belemmeringen in terugstroom naar onderwijs zich voordoen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester